

Gemeente Emmen - Investeringsagenda 1^e tranche december 2018

Inleiding

Hierna volgen de voorstellen uit de investeringsagenda voor de besluitvorming in december 2018. We noemen dit de investeringsagenda 1^e tranche december 2018. De basis is de investeringsagenda zoals die in de begroting 2019 is opgenomen en die is opgeschort.

Vooraf is nagedacht wat criteria zijn waaraan voorstellen moeten voldoen willen zij in aanmerking komen voor de lijst van december 2018. Geformuleerde criteria zijn de volgende:

- Onuitstelbaar
- Onontkoombaar
- Onvermijdelijk
- Gevolgen voor de dienstverlening of bedrijfsvoering
- Het levert euro's op
- Gewekte verwachting.

Deze criteria hebben richting gegeven aan het maken van een verantwoorde afweging met betrekking tot het wel of niet meenemen van een voorstel in de investeringsagenda 1^e tranche december 2018. Daarbij is ook gekeken of er sprake is van een evenwichtig pakket aan voorstellen.

Per voorstel is een onderbouwing gegeven van de noodzaak om het voorstel te verwerken in de voorliggende investeringsagenda 1^e tranche december 2018. De voorstellen zijn gerangschikt naar de bij het bestuursakkoord en collegeprogramma gehanteerde thema's. De totale investeringsagenda 1^e tranche december 2018 omvat voor 2019 een bedrag van € 1.820.000 aan lasten en een bedrag van € 6,2 miljoen aan investeringskredieten. Dit is als volgt verdeeld over de thema's:

	x € mln.	x € 1.000
	Investerings- krediet	2019
Betrokken gemeente	0,0	-150
Leefbare gemeente	2,9	36
Duurzame gemeente	0,0	-112
Bereikbare gemeente	0,0	-150
Sociale gemeente	3,3	-1.087
Ondernemende gemeente	0,0	100
Organisatie en financiën	0,0	-457
Totaal investeringsagenda december 2018	6,2	-1.820

Hierna volgen per thema de details van de investeringsagenda december 2018.

Investeringsagenda 1^e tranche december 2018 in detail

	x € mln.	x € 1.000
Betrokken gemeente	Investerings- krediet	2019
Anders inzetten budget EOP's t.b.v. lokale initiatieven (burg.begr.)		-30
Dekking uit ruimte in budget EOP's		30
Integrale aanpak Angelslo		-150
Totaal betrokken gemeente	0,0	-150

Anders inzetten budget EOP's t.b.v. lokale initiatieven (burger begroting)

Er is al een collegebesluit genomen over de voortzetting van de burgerbegroting Emmerhout en Nieuw-Dordrecht in 2019. Dit gaat in per 1-1-2019. Uw raad wordt ook door middel van een separaat voorstel gevraagd te besluiten over het ter beschikking stellen van de budgetten voor de burgerbegroting 2019. Een bedrag van € 30.000 wordt daarbij als dekking uit het budget lokale initiatieven gehaald. Dit budget lokale initiatieven wordt gevormd uit de ruimte in de budgetten EOP's.

Integrale aanpak Angelslo

Het project integrale aanpak Angelslo is al in 2018 in gang gezet. De aanpak van de problematiek wordt als urgent beschouwd. Er is sprake van een grote betrokkenheid van inwoners en stakeholders. Het benodigde budget betreft het onderdeel personele kosten ad € 150.000 te weten de projectleider en een managementassistent. Het niet beschikbaar stellen van dit bedrag betekent dat de kosten ten laste komen van de gemeentelijke begroting van de bedrijfsvoering. Binnen de bedrijfsvoering is echter geen ruimte. Ook heeft het niet beschikbaar stellen ongewenste gevolgen voor het aanpakken van de problematiek. Het in de investeringsagenda opgenomen werkbudget ad € 50.000 wordt eerst gedekt uit het bestaand budget woon- en leefbaarheidsvisies maar wordt wel betrokken bij de integrale afweging in maart 2019.

	x € mln.	x € 1.000
Leefbare gemeente	Investeringskrediet	2019
Activering budget woon- en leefbaarheidsvisies		80
Investeringsbudget voor buurthuizen (Aole Gem. Hoes)	1,5	-30
Investeringsbudget voor buurthuizen (Oldersheem)	1,0	-6
Onderhoud en beheer Rensenpark		-385
Rensenpark dekking reeds begrote kapitaallasten		385
Ontwikkeling marktplein Klazienaveen	0,4	-8
Totaal leefbare gemeente	2,9	36

Activering budget woon- en leefbaarheidsvisies

Deze opbrengst kan met ingang van 1-1-2019 worden gerealiseerd. Er staat geen voorstel over 2019 tegenover met extra kosten.

Investeringsbudget voor buurthuizen ('t Aole Gemientehoes)

Wij hebben met het bestuur van MFC Schoonebeek afspraken gemaakt over de uitvoering van het geplande groot onderhoud in 2019 aan MFC 't Aole Gemientehoes, die onder andere inhouden dat de werkzaamheden zullen worden uitgevoerd gelijktijdig en in samenhang met de interne aanpassingen die de stichting zelf gaat realiseren.

De kosten voor deze interne aanpassingen worden voor een belangrijk deel gedekt vanuit een aan de stichting toegekende Leader-subsidie. Aan deze subsidie is een maximale uitvoeringstermijn gebonden. Dit houdt in dat een gezamenlijke aanpak met de gemeentelijke plannen onhaalbaar wordt wanneer deze plannen zouden worden uitgesteld of aangepast. Dat dit vergaande gevolgen zou hebben, zal duidelijk zijn:

- dit werkt kostenverhogend
- er is geen samenhang meer tussen de diverse werkzaamheden
- er is sprake van langere en meer ingrijpende overlast voor huurders en gebruikers.

Ook zijn de voorbereidingen voor een gezamenlijke uitvoering al vergesorderd. Zo is er al een tijdelijke locatie bekend voor de gebruikers tijdens de periode dat het MFC gesloten zal zijn, is de Schoonebeekse bevolking al uitgebreid geïnformeerd, heeft de stichting afspraken met externe partijen gemaakt en zijn de plannen met de ambtelijke medewerkers besproken.

Het gevraagde investeringskrediet is € 1,5 miljoen met een bedrag van € 30.000 kapitaallasten in 2019. De beoogde oplevering is eind september 2019.

Investeringsbudget voor buurthuizen (Oldersheem)

Op bestuurlijk niveau is tussen de gemeente en Lefier een akkoord bereikt over het project Oldersheem (na een voorafgaand traject van ca. 3 jaar). Uitstel tot maart 2019 zou betekenen dat aansluiting op het project Lefier om de appartementen van Oldersheem op te waarderen in gevaar komt waardoor de beoogde oplevering medio 2020 niet wordt gehaald. Daardoor moeten zowel de Schalm als de bibliotheek in Nieuw-Amsterdam langer in exploitatie worden gehouden waardoor extra moet worden geïnvesteerd in onderhoud en installaties. Beide panden bevinden zich in een dermate slechte staat dat langer uitstel niet verantwoord is.

Het gevraagde investeringskrediet is € 1,0 miljoen met een bedrag van € 6.000 kapitaallasten in 2019. De beoogde oplevering is medio 2020.

Onderhoud en beheer Rensenpark / Rensenpark dekking reeds begrote kapitaallasten

De kosten van onderhoud en beheer Rensenpark ad structureel € 585.000 per jaar opnemen in de exploitatiebegroting van de gemeente, vormt eigenlijk geen keuze, maar een min of meer onontkoombare/onvermijdbare kostenpost. Alleen als je het park sluit en/of de gebouwen in het park sloop zijn deze structurele kosten namelijk te voorkomen.

Vanaf 2016 tot en met heden worden alle onderhoud- en beheerkosten Rensenpark gedekt uit het investeringskrediet locatie Hoofdstraat van € 10 miljoen. Dit kan niet langer als dekking worden ingezet aangezien dit krediet, rekening houdende met de aangegane verplichtingen en de nog uit dit krediet te dekken kosten nagenoeg is uitgeput.

Overigens is in het investeringsplan 2018-2022 ook de vrijval van de kapitaallasten voor de investering van € 15 miljoen in de inrichting openbaar gebied Rensenpark opgenomen (€ 385.000 in 2019 en € 600.000 structureel met ingang van 2020). Dit willen wij laten vrijvallen tegen de op te nemen structurele kosten van onderhoud en beheer Rensenpark van € 585.000 per jaar. Volledigheidshalve moet daar dan wel bij worden opgemerkt dat er naast de onderhouden beheerkosten Rensenpark in het investeringsplan 2018-2022 in relatie tot het Rensenpark ook kosten van evenementen, opwaarderen bestaande gebouwen en inrichting openbaar gebied Rensenpark (1e en 2e fase) zijn opgenomen.

Wij stellen uw raad voor om voor beheer en onderhoud 2019 in december eerst een budget van € 385.000 vast te stellen die kunnen worden gedekt uit vrijval kapitaallasten. Voor de resterende € 200.000 komen we in maart 2019 terug. De structurele aard van de kosten betrekken wij bij de behandeling in maart.

Ontwikkeling Marktpllein Klazienaveen

Het Marktpllein te Klazienaveen is gedateerd en herinrichting is wenselijk. Het Marktpllein wordt de meeste tijd van het jaar gebruikt als parkeerterrein. Daarnaast wordt het terrein een aantal malen per jaar gebruikt als evenemententerrein. De uitvoering van de herinrichting van het Marktpllein wordt afgestemd op de jaarlijkse evenementen, zodat die evenementen door kunnen gaan. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning wordt opgesteld bij de aanbesteding van de werkzaamheden. Uw raad heeft in 2017 besloten dat het Marktpllein in samenhang met de ontwikkeling van de locatie De Snikke opnieuw moet worden ingericht. Beoogd is dus dat er een integrale aanpak komt. Nu de ontwikkeling van de locatie De Snikke gereed is willen wij zo spoedig mogelijk verder met het Marktpllein. Er zijn toezeggingen gedaan aan de bewoners, EOP, winkeliers en de ontwikkelaar. Om snel te kunnen starten met de werkzaamheden hebben we een besluit in december nodig. Dat heeft te maken met de verplichtingen die we moeten aangaan om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Het gevraagde investeringskrediet is € 0,4 miljoen met een bedrag van € 8.000 kapitaallasten in 2019. Het nieuwe Marktpllein zal naar verwachting medio 2019 worden opgeleverd.

	x € mln.	x € 1.000
	Investeringskrediet	2019
Duurzame gemeente		
Wijkaanpak Emmerhout - proceskosten		-112
Totaal duurzame gemeente	0,0	-112

Wijkaanpak Emmerhout – proceskosten

In juni 2017 hebben wij een besluit genomen voor een wijkaanpak Emmerhout, waarbij in nauwe samenwerking met een bewonersgroep, Lefier en de provincie Drenthe gewerkt wordt aan het verduurzamen van de bebouwde omgeving en andere kansrijke thema's in Emmerhout. Bij dat besluit van juni 2017 is voorzien in het beschikbaar stellen van een werkbudget voor 2017. Dekking van dat werkbudget werd geregeld door fondsen binnen de provincie Drenthe en de gemeente Emmen. Een deel van het budget uit 2017 is overgeheveld naar 2018, maar voor de tweede helft van 2018 was onvoldoende budget. Op 13 maart 2018 hebben wij besloten om het benodigde aanvullende budget voor 2018 incidenteel te dekken uit de bestemmingsreserve Emmen Vernieuwt. Binnen de begroting van de gemeente Emmen moet ruimte worden vrijgemaakt om voortzetting van het programma Emmerhout tot in ieder geval 2027 mogelijk te maken.

	x € mln.	x € 1.000
	Investerings-	
Bereikbare gemeente	krediet	2019
Reinigingsbestek		-150
Totaal bereikbare gemeente	0,0	-150

Reinigingsbestek

Area begint al in januari met straatreiniging/onkruidverwijdering. Aangezien dit niet meer chemisch mag, vraagt het een andere intensievere aanpak. Als het budget van € 150.000 niet beschikbaar komt, ontstaat daar een probleem. Area loopt dan een achterstand op die niet meer kan worden goed gemaakt.

	x € mln.	x € 1.000
	Investerings-	
Sociale gemeente	krediet	2019
Aanpak schulden en armoede		-179
Af: dekking uit middelen meicirculaire 2018		179
Verhogen budget SAM-beleid		-634
Pilot en vervolg fonds schulden jongeren en zzp'ers		-200
Af: terugbetalingen overgenomen schulden		160
Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen (GBI)		-50
Inzet preventie jeugdhulp		-250
Verhoging krediet jaarprogramma's huisvesting onderwijs	3,3	-113
Totaal sociale gemeente	3,3	-1.087

Aanpak schulden en armoede / SAM-beleid / Pilot fonds schulden

Het beleid inzake Schulddienstverlening, Armoedebelief en Minimabeleid (SAM-beleid) wordt geactualiseerd. Dit betreft enerzijds een herijking van de besteding van de bestaande budgetten en anderzijds een toevoeging van nieuwe middelen uit de investeringsagenda. Wij vinden het van belang om het SAM-beleid op zich in de raad van 20 december 2018 te bespreken. Dit is conform een eerdere toezegging aan uw raad over het opstellen van een nieuw integraal beleidsplan. Daarnaast is er een relatie met de ombuiging op de TCG. De ombuiging van € 1,2 miljoen op TCG is volgens de investeringsagenda in principe bedoeld (grotendeels) te herinvesteren in het sociaal domein, in dit specifieke geval het SAM-beleid. Dit is gebaseerd op het principe nieuw beleid voor oud beleid.

Daarnaast ontstaat er een tekort vanaf 2019 op de middelen van armoede- en minimabeleid indien de extra middelen SAM-beleid niet worden gehonoreerd. De beschikbare middelen oud beleid zijn dan op het niveau van voor 2014. Ook met deze nieuwe middelen is er sprake van een ombuigagenda oud beleid om het nieuwe SAM-beleid volledig te kunnen realiseren.

Op basis van de genoemde argumenten hebben wij de voorstellen uit de investeringsagenda die betrekking hebben op het SAM-beleid, voor het grootste deel verwerkt in de voorliggende investeringsagenda 1^e tranche december 2108.

GBI

Van het bedrag van € 100.000 uit de investeringsagenda is een bedrag van € 50.000 nodig in verband met het onvermijdelijk doorlopen van lidmaatschapskosten over 2019. Indien we het lidmaatschap opzeggen hebben we te maken met extra uitredingskosten.

Inzet preventie jeugdhulp

In 2018 is rond jeugdpreventie samen met de maatschappelijke partners Sedna, GGD en Yorneo in de stuurgroep jeugdpreventie gewerkt aan een Ontwikkelplan Jeugdpreventie. Dit heeft al tot resultaten geleid in sfeer van ombuiging van inzet van middelen naar jeugdpreventie. Er zijn verwachtingen gewekt dat inclusief de ombuigingen er extra middelen beschikbaar zouden komen tot € 1 miljoen voor Jeugdpreventie. Hiermee zouden naast nieuwe ook bestaande vormen van preventieve dienstverlening overeind gehouden kunnen worden. Bij de samenwerkende partners is zo een sfeer ontstaan van we zetten de schouders eronder. Op basis van gemaakte afspraken liggen er nu voor € 1.050.000 aan subsidieaanvragen van de genoemde maatschappelijke partners. Er is een bedrag in de begroting 2019 beschikbaar van € 800.000. Dit betekent dat er nog een bedrag van € 250.000 nodig is. Het is bestuurlijk onwenselijk om onzorgvuldig om te gaan met onze maatschappelijke partners. Nu niet doorgaan op de ingeslagen weg zou een onderbreking van de dienstverlening betekenen. Dit heeft grote gevolgen voor de continuïteit op ingezette trajecten voor ouders en kinderen.

Verhoging krediet jaarprogramma's huisvesting onderwijs

Op basis van de verordening onderwijshuisvesting moeten wij vóór 31 december 2018 het bekostigingsplafond en het jaarprogramma huisvesting onderwijs voor 2019 vaststellen. Bij dit besluit achten wij het noodzakelijk om rekening te houden met de forse opwaartse ontwikkeling van de kosten.

Het is inmiddels duidelijk dat bij de jaarlijkse uitgaven in het kader van Voorzieningen Huisvesting Onderwijs middels de Jaarprogramma's de gehanteerde normbedragen volgens de VNG niet meer actueel zijn ten opzichte van de huidige bouwrijzen. Deze normbedragen staan al jaren enorm onder spanning. In de markt is sprake van een kostenstijging van rond de 40%.

Oorzaken van de oplopende kosten zijn:

- de bouw trekt zeer sterk aan en aannemers kunnen het werk amper meer aan wegens krapte op de arbeidsmarkt en vragen een fors hogere prijs
- het huidige Bouwbesluit stelt hogere eisen aan de bouw en installaties en brengt daardoor meer kosten met zich mee
- de gemeentelijke ambities ten aanzien van duurzaamheid en BENG drijven de prijzen van nieuwbouw nog meer op.

Bovendien is vanaf 2015 een bezuiniging doorgevoerd als gevolg van de motie Buma die binnen het eigen volume op de begroting voor onderwijshuisvesting moest worden opgevangen. Reden om nu dit probleem echt te gaan oplossen en het volume structureel te gaan ophogen.

Het huidig beschikbare volume voor de Jaarprogramma's VHO bedraagt voor 2019 en verder € 121.000 op lastenbasis (kapitaalslast). Hiermee kan gemiddeld (afhankelijk van de rentestand en aflossingstermijnen) voor circa € 3,4 miljoen worden geïnvesteerd in nieuwbouw. Door de voorgestelde verhoging van € 113.000 wordt het bedrag aan kapitaalslast voor 2019 éénmalig verhoogd tot € 234.000 (€ 121.000 + € 113.000) en kan er voor het Jaarprogramma VHO 2019 éénmalig circa € 6,7 miljoen worden geïnvesteerd in nieuwe schoolgebouwen. Dit is een verhoging van de kredietruimte met € 3,3 miljoen.

Omdat dit probleem structureel is en de hier geboden oplossing het probleem slechts éénmalig oplost in 2019 zal de structurele doorwerking wordt betrokken bij de investeringsagenda in maart 2019.

	x € mln.	x € 1.000
	Investerings- krediet	2019
Ondernemende gemeente		
Herprioritering bestaande budgetten		100
Totaal ondernemende gemeente	0,0	100

Herprioritering bestaande budgetten

Deze opbrengst kan voor 2019 worden ingeboekt. Er staat voor 2019 ook geen voorstel uit de investeringsagenda tegenover. Vanaf 2020 is deze vrijval beoogd te besteden aan HTSM.

	x € mln.	x € 1.000
	Investerings- krediet	2019
Organisatie en financiën		
Geen verhoging OZB in collegeperiode		-252
Extra formatie control		-100
Budget bedrijfsvoering/personeel onvoorzien		-105
Totaal organisatie en financiën	0,0	-457
Totaal Investeringsagenda december 2018	6,2	-1.820

Geen verhoging OZB in collegeperiode

Hiermee doen wij de afspraak uit het bestuursakkoord gestand dat de OZB de komende 4 jaar wordt bevroren. Dit geldt zowel voor woningen als niet-woningen.

Extra formatie control

De extra formatie op control is met name nodig voor het sociaal domein en is in 2018 vanwege de urgentie al geëffectueerd. Het niet beschikbaar stellen van dit bedrag betekent dat de kosten ten laste komen van de gemeentelijke begroting van de bedrijfsvoering. Binnen de bedrijfsvoering is echter geen ruimte.

Budget bedrijfsvoering/personeel onvoorzien

Er is binnen de bedrijfsvoering voor het tweede jaar op rij een tekort. De grens is daar bereikt. Enerzijds merken we dit door het niet geheel kunnen invullen van nog openstaande taakstellingen en anderzijds door het niet kunnen dekken van vernieuwing. Deze vernieuwing is echter wel nodig en is ook doorgevoerd (systeem zaakgericht werken, instroom jongeren, programma dienstverlening, programma Emmen Ontwikkelt Verder etc.).

Er is in 2018 al een besluit genomen om een bedrag van € 105.000 te gebruiken voor een extern onderzoek naar ombuigingsmogelijkheden binnen de bedrijfsvoering (Meer voor minder). Dit onderzoek is belangrijk voor het vinden van meer efficiency binnen de bedrijfsvoering en om inzichtelijk te maken waar de keuzemogelijkheden liggen (doen we de dingen goed en doen we de goede dingen).

Door het opschorten van de investeringsagenda ontstaat in 2019 wellicht nog een nadeel op de bedrijfsvoering omdat er minder toerekening van uren aan investeringsprojecten mogelijk is. Op dit moment is het effect niet in te schatten. Wellicht komen we hier in maart op terug.

Tot slot

Wij denken hiermee de 1^e tranche van de investeringsagenda te presenteren die recht doet aan de uitspraak van uw raad om ervoor te zorgen dat de gevolgen van het opschorten van de investeringsagenda voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de dienstverlening minimaal zijn. Bij de behandeling van de investeringsagenda van maart 2019 zullen wij de resterende voorstellen aan u voorleggen. Onze inzet is erop gericht om de opgeschorte investeringsagenda voor een zo groot mogelijk deel mogelijk te maken.

Emmen, 27 november 2018.
College van Burgemeester en Wethouders